

thi der er ingen Tvivl om, at der findes enkelte større Gaarde, som med Fordel kunne udstykkes, navnlig naar Markerne ere vidtstrakte, Bygningerne meget daarlige, og endnu mere, hvis Ejendommen er nedbrændt. Ved Hjælp af Sammenslutninger har der været tænkt paa at opkøbe saadanne Ejendomme for at udstykke dem i Overensstemmelse med Loven om Huslodder til Landarbejdere. Men for at gennemføre denne Tanke skal der en hel Del Penge til, og Fremskaffelsen af disse paa rimelige Vilkaar kan let volde meget store Vanskeligheder. Det foreliggende Lovforslag bidrager imidlertid til, at disse Vanskeligheder lettere kunne overvindes, idet disse Forhold efter Forslaget ordnes paa en praktisk, overkommelig og billig Maade.

Da Forslaget indeholder den Bestemmelse, at ingen kan faa Overskud udbetalt ud over 5 pCt. af deres Aktiekapital, og Foreningens Vedtægter desuden skulle anerkendes af Finansministeren, forekommer det mig, at deri indeholdes god Garanti for, at den private Spekulation paa passende Maade udelukkes fra at faa disse Laan, thi i Vedtægterne kunne alle Forhold vedrørende Afhændelses- og Besiddelsesmaaden anføres. Det maa formentlig ikke være en Forening tilladt at drive den samlede Ejendom i længere Tid, undtagen, naar det har vist sig, at de enkelte Lodder ikke have kunnet afhændes til en i Forhold til den samlede Ejendoms Indkøbspris passende Værdi. Indtræffer saadanne Tilfælde, maa man jo sige, at Planen er forfejlet, og Foreningen maa da enten afhænde den tilbageværende Del af Ejendommen med Tab eller ogsaa fortsætte Driften af denne i Haab om bedre Tider. Under saadanne, som jeg haaber, ekstraordinære Forhold, kan Statens Penge komme til at staa i en større Del af den samlede Ejendom længere end ønskeligt. Men man kan ikke derfor sige, at Foreningen favoriseres for meget derved, thi naar en saadan Forening har indkøbt en Ejendom til 100,000 Kr. i nævnte Øjemed, og der er Udsigt til Tab, da er det ingenlunde for stor Erstatning, at den i nogen Tid har 10,000 à 20,000 Kr. til en lidt for lav Rente, for at Driften bedre kan fortsættes uden Tab. At der gives billige Laan til udstykkede Lodder bidrager selvfølgelig ogsaa til, at Lodderne ere lettere at afhænde, hvorved Risikoen ved Indkøbet af de samlede Ejendomme bliver mindre, hvilket jeg anser for nødvendigt, om Sagen skal faa større Betydning.

Jeg betragter det endvidere som en

meget stor Fordel, at Ejendommene maa have en Skyldværdi af indtil 12,000 Kr. i Modsætning til de mindre Statshuslodder, thi at lægge en hel Del Statshuse alt for nær samlede, anser jeg for meget uheldigt. Der er nemlig mange Ejere af disse Huse, som ere godt tjente med at have let Adgang til fremmed Arbejde, og det vanskeliggøres i høj Grad ved, at mange Statshuse blive lagte for tæt sammen. Derimod ville Ejendomme fra 8000 til 12,000 Kr. som Regel give ikke alene Ejeren, men ogsaa de mindre Børn nok at bestille ved selve Driften. Og det er derfor ligegyldigt, hvor nær disse Ejendomme ere samlede. Det er efter min Mening gode, sunde og for Samfundet gavnlige Forhold, at de smaa Børn vænnes til nyttigt Arbejde sammen med deres Forældre, thi Børnene ere da anderledes godt udrustede til at gaa ud i Livet til en lignende Gerning, end de, som have været henviste til Lediggang en alt for stor Del af deres Liv. Saadan Beskæftigelse for Børnene som at flytte Køer og Faar samt luge Roer og lignende nogle Timer daglig anser jeg endogsaa for gavnligt for Børnenes Sundhed, idet de derved faa en Del Bevægelse i frisk Luft, navnlig i den bedste Sommertid.

Lovforslaget vil uden Tvivl bidrage til, at Jorden bliver bedre udnyttet, at der bliver nogle flere gode selvstændige Hjem, hvorfra der vil udgaa en god, sund, arbejdsom og dygtig Ungdom, eller med faa Ord: mere Arbejde, mere Brød og en dygtigere Befolkning. Da Forslaget desuden har den meget store Fordel, at det er forholdsvis billigt at gennemføre, vil jeg gerne anbefale det til snarlig Fremme, selv om enkelte mindre Ændringer ikke kunne undgaaes. — Uden Tvivl vil der somme Steder blive overtaget Ejendomme, som ere noget forsømte og i mindre god Kultur, og Selveje er derfor den Besiddelsesform, som tiltaler mig mest, thi Forbedringerne kunne da hurtigere og mere direkte komme Brugeren til gode. Det er jo særlig ved Forbedringer af Ejendommene samt ved naturlige Sammenslutninger i Forbindelse med en god økonomisk Husholdning, at de danske Husmænd nu staa som en agtet, selvbevidst, uafhængig Stand, der frit kan tænke, tro og tale, hvad jo og bør være alles Ret.

Jeg havde for Resten ikke tænkt mig, at dette Lovforslag kunde give Anledning til at fremkalde Spøgelser, men det forekommer mig næsten, at saadant noget er sket derved, at den almindelige Valgret er brugt som Skræmmebillede mod Lov-